

Izvršni sažetak

Oporavak u Evropi jača i širi se...

Evropski oporavak primjetno jača i širi se. Predviđa se da će realna stopa rasta BDP-a u 2017. godini iznositi 2,4 procenta, što je porast u odnosu na nivo od 1,7 procenata 2016. godine, prije nego što 2018. godine postepeno opadne na nivo od 2,1 procenta. To su velika prilagođavanja naviše – za 0,5 i 0,2 procentualna poena za 2017. i 2018. godinu, redom – u poređenju sa *Globalnim ekonomskim perspektivama* iz aprila. Evropski oporavak se prelijeva na ostatak svijeta, doprinoseći u značajnoj mjeri globalnom rastu. U nekoliko razvijenih privreda, te u mnogim privredama u razvoju, stope nezaposlenosti su se vratile na nivo od prije krize. Većina evropskih privreda u razvoju sada svjedoči o stabilnom rastu plata. U mnogim dijelovima Evrope, međutim, rast plata je trom, bez obzira na opadanje nezaposlenosti.

... i značajno doprinosi globalnom rastu

Rizici su sada uravnoteženiji, ali naginju prema dolje u srednjoročnom periodu.

Rizici izgledaju uravnoteženije u toku kratkoročnog perioda, ali i dalje naginju prema dolje za srednjoročni period. Oporavak bi u kratkoročnom periodu mogao da bude jači nego što je predviđano. Održivost tog preokreta je, međutim, i dalje upitna. U toku dugoročnog perioda će negativni demografski trendovi i usporena produktivnost vjerovatno zadržavati rast na nižim nivoima. Te perspektive su takođe podložne nekolicini važnih domaćih i vanjskih rizika koji su usmjereni nadalje.

Kreatori politika bi trebalo da iskoriste oporavak.

Kreatori politika bi trebalo da iskoriste poboljšane perspektive da ponovo izgrade fiskalne zaštitne slojeve i ojačaju kapacitet ekonomije za rast i apsorbovanje šokova. Mnoge razvijene privrede i privrede u razvoju treba da smanje svoje i dalje povišene deficite na način koji je povoljan za rast. Taj zadatak je posebno važan za one privrede koje imaju visok nivo javnog duga, pošto će kamatne stope vjerovatno da se vremenom povećaju. U slučaju zemalja sa snažnijim fiskalnim pozicijama, prostor koji im je na raspolaganju bi trebalo da se iskoristi za povećavanje potencijala za rast i podršku strukturalnim reformama. Monetarna politika za sada može da ostane prilagodljiva u najvećem dijelu Evrope, imajući u vidu smanjene inflatorne pritiske. Međutim, tamo gdje je rast plata ubrzan, centralne banke bi trebalo da budu spremne da postepeno povuku podsticaje, kako bi očekivanja vezana za inflaciju i dalje ostala čvrsto usidrena.

Smanjivanje deficita u slučaju visokog nivoa duga, a podržavanje dugoročnog rasta u slučaju snažnih fiskalnih pozicija.

Monetarne politike treba održati prilagodljivima u većini zemalja.

Strukturalne politike bi trebalo da ponovo ožive konvergenciju, koja se usporila nakon krize, te da povećaju potencijal za rast. Prioriteti se razlikuju od zemlje do zemlje.

Napredak u strukturalnim reformama sa ciljem povećavanja produktivnosti i obračunavanja sa nasljeđem krize.

Za mnoge razvijene privrede neophodan je brži napredak na strukturalnim reformama, kako bi se povećala stopa rasta produktivnosti, na primjer time što bi se tržišta proizvoda učinila konkurentnijima, te kroz unapređivanje tržišta rada, kao i obrazovanja i obuke. Vezano za nasljeđa krize, iščišćavanje bilansa stanja banaka i dalje je prioritet.

Još je ostalo mnogo da se uradi na jačanju Evropske unije (EU), primjetno vezano za otpornost euro-oblasti na šokove. To zahtijeva završavanje izgradnje unija bankarskih tržišta i tržišta kapitala, te izgradnju fiskalnog kapaciteta euro-oblasti za obezbjeđivanje mehanizma za makroekonomsku stabilizaciju. Paralelno sa tim je neophodno sprovesti aktivnosti na rješavanju nasljeđa u bankarskom sektoru i strogoj implementaciji zajedničkih fiskalnih pravila.

U tržišnim privredama u razvoju bi poslovno okruženje trebalo da bude dodatno unaprijeđeno. Nakon perioda brzog hvatanja priključka, zemlje u regionu su u opštem slučaju svjedočile značajnom usporavanju u približavanju svojim naprednijim uporedivim susjedima u Evropi. Sa ciljem ponovnog ubrzavanja približavanja, fokus bi trebalo da bude na narednoj generaciji reformi, posebno reformi institucija i rukovođenja.

Institucije i upravljanje su ključ za produktivnost i inkluzivan rast.

Institucije su ključ za rast, a zakonski okvir je kritična institucija i životno važan element poslovnog okruženja. Snažne institucije podržavaju ujednačen teren za igru za sve, koji promoviše konkurenciju, pomaže da se zadrže i privuku ljudi sa vještinama, te osigurava da rast bude inkluzivan i održiv. Na osnovu iskustava iz srednje, istočne i jugoistočne Evrope sakupljenih u toku prethodnih 25 godina, u Poglavlju 2 dati su određeni uvidi o tome kako bi zemlje mogle da unaprijede djelotvornost svojih pravosudnih sistema. Postignut je veliki napredak, ali je došlo i do određenog nazadovanja. Ujednačenija raspodjela resursa i prilika, snažniji državni kapaciteti, te veći stepen transparentnosti rezultovali su nezavisnijim, nepristrasnijim i efikasnijim pravosudnim sistemima. EU i Vijeće Evrope su pomogli pri katalizaciji reformi, ali trajnost tih reformi je u većoj mjeri zavisila od domaćih faktora. Idući dalje, reforme bi trebalo da se fokusiraju na snažne politike konkurentnosti, snižavanje prepreka za trgovinu i ulazak, te redistributivne fiskalne politike koje dovode do širenja prilika i mogućnosti. Javni zvaničnici bi trebalo da se biraju i da napreduju strogo na osnovu zasluga. Uz garantiranje slobode pristupa informacijama, transparentnost se može ojačati obezbjeđivanjem informacija o učinku vlade, korištenju javnih resursa, finansijskim interesima, te vlasničkim strukturama.

Unapređivanje raspodjeljivanja resursa, državnih kapaciteta i transparentnosti podržava djelotvornije pravosudne sisteme.

Smanjivanje visokog nivoa NPL-a aktivnostima supervizije, jačanjem režima stečaja i nesolventnosti, te ubrzavanjem sudskih postupaka, pomoći će da se podstakne kreditiranje i rast na zapadnom Balkanu.

U Poglavlju 3 razmatraju se konkretni bankarski izazovi sa kojima se suočavaju privrede zapadnog Balkana. Banke u ovom regionu na mnogo načina i dalje pate zbog efekata ciklusa kreditnog bujanja i propadanja. To nasljeđe dovodi do ograničavanja stope rasta kreditiranja u periodu u kojem je kreditiranje najpotrebnije. U mnogim zemljama regiona su odnosi obima kreditiranja i BDP-a i dalje ispod potencijala i pokazuju malo znakova unapređivanja. Kreatori politika bi trebalo da rade na nekoliko frontova. Obim nekvalitetnih kredita se može smanjiti, a profitabilnost se može unaprijediti, kroz preglede kvaliteta aktive i akcione planove supervizora. Osnove finansiranja se mogu ojačati kroz bolju komunikaciju sa matičnim bankama i domaćim supervizorima, te kroz diversifikaciju izvora finansiranja. Rješavanje slabih režima stečaja i nesolventnosti, unapređivanje katastarskih sistema, te ubrzavanje sporih sudskih procedura trebalo da bi ublaži strukturalne prepreke za porast obima kreditiranja.